

Brussel, 30.4.2020
C(2020) 2654 final

ADVIES VAN DE COMMISSIE

van 30.4.2020

overeenkomstig artikel 20, lid 5, van Verordening (EU) 2019/943 betreffende het uitvoeringsplan van België

(SLECHTS DE TEKSTEN IN DE FRANSE EN DE NEDERLANDSE TAAL ZIJN AUTHENTIEK)

ADVIES VAN DE COMMISSIE

van 30.4.2020

overeenkomstig artikel 20, lid 5, van Verordening (EU) 2019/943 betreffende het uitvoeringsplan van België

(SLECHTS DE TEKSTEN IN DE FRANSE EN DE NEDERLANDSE TAAL ZIJN AUTHENTIEK)

I. PROCEDURE

Op 25 november 2019 heeft de Commissie een uitvoeringsplan ontvangen van het Belgische ministerie van Energie, dat is opgesteld overeenkomstig artikel 20, lid 3, van Verordening (EU) 2019/943 (hierna „de elektriciteitsverordening” genoemd). Op grond van artikel 20, lid 3, van de elektriciteitsverordening moeten lidstaten met zorgpunten op het gebied van toereikendheid een uitvoeringsplan vaststellen met maatregelen om verstorende effecten van regelgeving of tekortkomingen van de markt weg te nemen.

Overeenkomstig artikel 20, lid 5, van de elektriciteitsverordening moet de Commissie een advies uitbrengen over de vraag of de voorgestelde maatregelen en het tijdschema voor de vaststelling ervan volstaan om de verstorende effecten van de regelgeving of de marktverstoringen weg te nemen.

II. OMSCHRIJVING VAN HET UITVOERINGSPLAN

België stelt in zijn uitvoeringsplan voor de volgende maatregelen uit te voeren:

1. Algemene voorwaarden inzake groothandelsprijzen

België stelt dat er geen prijsplafonds of gereguleerde prijzen zijn wat groothandelselektriciteit op de Belgische markt betreft. De day-ahead- en intradayelektriciteitsprijzen op de groothandelsmarkten worden slechts beperkt door technische prijslimieten.

2. Balanceringsmarkten

- (a) België stelt dat het prijsplafond voor de balanceringsmarkt in 2018 is verhoogd tot een dynamisch prijsplafond van 13 500 EUR/MWh, een waarde die ver boven de huidige maximale intraday-clearingprijs ligt.
- (b) België heeft een zogeheten “alfacomponent” voor het onbalansprijsstellingsmechanisme ingevoerd. Het gaat om een extra onbalansprijscomponent die wordt opgelegd aan balanceringsverantwoordelijken (BRP's) om het realtime-prijssignaal te verhogen wanneer de systeemontbalans van de Belgische regelzone toeneemt. België geeft aan dat het de alfacomponent evalueert.

- (c) In België staan frequentiebegrenzingsreserves (FCR) en manuele frequentieherstelreserves (mFRR) open voor alle technologieën, alle spelers en alle spanningsniveaus. De automatische frequentieherstelreserve (aFRR) staat alleen open voor CIPU-eenheden (contract voor de oproep van productie-eenheden). België heeft de volgende verbintenissen met betrekking tot de inkoop van balanceringsdiensten en ondersteunende diensten voorgesteld:
- (1) Uiterlijk in juli 2020 worden FCR dagelijks aanbesteed en uitsluitend regionaal ingekocht.
 - (2) Uiterlijk in juli 2020 wordt aFRR dagelijks aanbesteed en kunnen alle technologieën, alle spelers en alle spanningsniveaus deelnemen aan de markt. Voor geactiveerde balanceringsenergie wordt een vergoeding betaald op basis van marginale prijsstelling zodra er voldoende liquiditeit is.
 - (3) Sinds februari 2020 wordt mFRR dagelijks gedimensioneerd en gerangschikt en wordt geactiveerde balanceringsenergie vergoed door middel van marginale prijsstelling.
- (d) België implementeert onbalansnetting en bereidt zich voor op aansluiting bij de EU-balanceringsplatforms voor aFRR en mFRR, die naar verwachting uiterlijk eind 2021 en in 2022 operationeel zullen zijn.

3. Vraagrespons

- (a) Vraagrespons komt in aanmerking voor deelname aan de groothandelsmarkten voor elektriciteit (met inbegrip van day-ahead- en intradaymarkten) en de balanceringsmarkt, en wordt op dezelfde wijze behandeld als andere marktdeelnemers en aanbieders van balanceringsdiensten. Vraagrespons kan individueel of via aankoopgroepering plaatsvinden.
- (b) België verbindt zich tot de uitrol van slimme meters die voor elk gewest verschillend zullen zijn:
- (1) Vlaanderen:
 - (a) Uiterlijk in 2023 heeft 33 % van de afnemers een slimme meter.
 - (b) Uiterlijk in 2028 heeft 66 % van de afnemers in Vlaanderen een slimme meter.
 - (c) Uiterlijk in 2034 heeft 100 % van de afnemers in Vlaanderen een slimme meter.
 - (2) Wallonië:
 - (a) Uiterlijk op 1 januari 2023 worden slimme meters systematisch uitgerold (i) voor wanbetalende individuele consumenten, (ii) wanneer de meter moet worden vervangen, (iii) voor nieuwe aansluitingen op het net, (iv) wanneer de consument om een slimme meter vraagt.
 - (b) Uiterlijk op 31 december 2029 is 80 % van de slimme meters geïnstalleerd voor (i) consumenten met een verbruik dat gelijk is aan of hoger is dan 6 000 kWh, ii) prosumenten, wanneer het te ontwikkelen nettovermogen gelijk is aan of hoger is dan 5 kWe; (iii) voor oplaadpunten die voor het publiek toegankelijk zijn.

- (3) Brussels gewest: slimme meters worden uitgerold (i) wanneer meters moeten worden vervangen of (ii) bij nieuwe aansluitingen op het net.

4. Detailhandelsmarkten: gereguleerde prijzen

De Belgische overheid grijpt in bij de prijsstelling voor de levering van elektriciteit aan kwetsbare huishoudelijke afnemers. Dat is ongeveer 10 % van de residentiële afnemers (minder dan 5 % van de vraag). Het tarief is gebaseerd op het laagste commerciële tarief in de zone met het laagste nettatarief en volgt dus de ontwikkeling van de marktprijzen.

De regering heeft momenteel geen plan om de sociale tarieven af te schaffen. België verbindt zich ertoe artikel 5 van Richtlijn 2019/944/EU¹ (hierna de „elektriciteitsrichtlijn” genoemd) ten aanzien van marktgebaseerde leveringsprijzen na te leven.

5. Interconnectie

- (1) België heeft werk gemaakt van het verbeteren van zijn interconnecties met andere lidstaten en zal begin 2020 al een elektriciteitsinterconnectiepercentage van 21 % hebben, wat boven de in artikel 4, onder d), punt 1), van Verordening (EU) 2018/1999 genoemde interconnectiestreefcijfers ligt. In België zijn de volgende versterkingen van het net operationeel of worden dat de komende jaren:
- (a) ALEGrO: Het PGB-project ALEGrO voor een interconnector van 1 GW tussen België en Duitsland ligt op schema voor oplevering in 2020.
 - (a) NEMO: Het PGB-project NEMO voor een interconnector van 1 GW tussen België en het VK is operationeel sinds 2019.
 - (b) BRABO: Het PGB-project BRABO betreft een upgrade van het Belgische elektriciteitsnet om onder meer de invoercapaciteit vanuit Nederland te verhogen.

6. Andere maatregelen

België beschikt momenteel over een strategische reserve. België verbindt zich ertoe dat het ontwerp van de huidige strategische reserve aan de vereisten van artikel 22, lid 2, van de elektriciteitsverordening voldoet.

¹ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 125).

III. OPMERKINGEN

Op basis van de onderhavige kennisgeving heeft de Commissie de volgende opmerkingen over het uitvoeringsplan. In het algemeen wijst de Commissie erop dat grondige uitvoering van de in het kader van het pakket schone energie voor alle Europeanen voorgestelde regels² van essentieel belang is om ervoor te zorgen dat de transitie naar een klimaatneutraal energiestelsel tegen de laagste kosten plaatsvindt en dat de continuïteit van de energievoorziening tijdens de transitie in stand wordt gehouden.

1. Algemene overwegingen betreffende de groothandelsmarkt

De Commissie is verheugd dat er in België geen prijsplafonds voor day-ahead- en intradaymarkten bestaan, met uitzondering van de geharmoniseerde maximum- en minimumclearingprijzen voor eenvormige day-ahead- en intradaykoppeling, overeenkomstig artikel 41, lid 1, en artikel 54, lid 1, van Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie³.

2. Balanceringsmarkten

In Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie⁴ wordt het belang van een correcte vergoeding voor balanceringsdiensten benadrukt en zijn minimale regels voor de inkoop van balanceringsdiensten via een concurrerend proces vastgesteld. In dit verband is de Commissie ingenomen met de toezegging van België om zoveel mogelijk eenvormige geharmoniseerde producten te hebben, en om een open deelname voor alle technologieën, spelers en spanningsniveaus alsmede dagelijkse inkoop mogelijk te maken.

De Commissie is ook ingenomen met de toezegging van België om deel te nemen aan de EU-platforms voor mFRR, aFRR en onbalansnetting overeenkomstig de artikelen 20, 21 en 22 van Verordening (EU) 2017/2195 alsmede met bestaande initiatieven voor gezamenlijke inkoop van FCR-middelen.

Door prijsbepaling op basis van schaarste worden de marktdeelnemers aangemoedigd om in te spelen op de marktsignalen en beschikbaar te zijn wanneer de markt daaraan het meeste behoefte heeft en wordt gewaarborgd dat zij de kosten op de groothandelsmarkt terugwinnen. Artikel 44, lid 3, van Verordening (EU) 2017/2195 omvat een aanvullend verrekeningsmechanisme, dat los staat van de verrekening van onbalansen, om de inkoopkosten van balanceringscapaciteit, de administratieve kosten en andere kosten in verband met balanceringsdiensten te verrekenen, bij voorkeur door een functie voor prijsstelling van tekorten in te stellen. De Commissie merkt op dat België in zijn onbalansprijsstellingsmechanisme reeds een zogenoemde “alfacomponent” heeft ingevoerd die bepaalde kenmerken vertoont van een prijsstellingsfunctie op basis van schaarste. Het gaat om een extra onbalansprijscomponent die wordt opgelegd aan BRP's om het realtime-

² <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans>

³ Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (PB L 197 van 25.7.2015, blz. 24).

⁴ Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie van 23 november 2017 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalanceringsdiensten (PB L 312 van 28.11.2017, blz. 6).

prijssignaal te verhogen wanneer de systeemonbalans van de Belgische regelzone toeneemt. Hierdoor worden er extra financiële prikkels gegeven aan BRP's om grote en aanhoudende onbalansen te vermijden. De Commissie merkt op dat de alfacomponent betrekking heeft op balanceringsenergie en alleen op BRP's van toepassing is.

De Commissie is van mening dat de alfacomponent al bepaalde kenmerken vertoont van een prijsstellingsfunctie op basis van schaarste. De Commissie vraagt België echter te overwegen of de prijsstellingsfunctie op basis van schaarste niet alleen van toepassing moet zijn op BRP's, maar ook op aanbieders van balanceringsdiensten (BSP's). Dit kan dienen ter ondersteuning van de voorzieningszekerheid door ervoor te zorgen dat BRP's en BSP's worden geconfronteerd met dezelfde prijs voor opgewekte/verbruikte energie, aangezien prijsdifferentiatie kan leiden tot inefficiënte arbitrage bij marktspelers. De Commissie is ook van mening dat de prijsstellingsfunctie op basis van schaarste in werking moet worden gesteld door schaarste aan reserves in het systeem en dat de functie moet worden ingesteld om de prijzen van balanceringsenergie te verhogen tot de waarde van de niet-geleverde energie wanneer het systeem geen reserves meer heeft. De Commissie vraagt België te overwegen zijn prijsstellingsregeling op basis van schaarste uiterlijk op 1 januari 2022 dienovereenkomstig te wijzigen.

3. Vraagrespons

België heeft zich verbonden tot een geleidelijke invoering van slimme meters in de gewesten Vlaanderen, Wallonië en Brussel. De Commissie merkt op dat Vlaanderen heeft besloten tot volledige uitrol van slimme meters in de komende 15 jaar. Wallonië en Brussel hebben zich daarentegen niet verbonden tot volledige uitrol.

De Commissie is van mening dat België de uitrol van slimme meters met de nodige functies moet voortzetten om de inzet van op prijs gebaseerde vraagrespons te vergemakkelijken. Dit zou helpen piekbelastingen te verminderen. Tevens zullen alle Belgische verbruikers in staat worden gesteld toegang te krijgen tot nieuwe diensten en producten, hun energiegedrag beter te moduleren en daarvoor een beloning te krijgen, en tegelijkertijd de belangen van het energiesysteem als geheel te dienen. Bovendien worden de nationale autoriteiten aangemoedigd om snel een eenvoudig en transparant kader in te stellen voor de toegang tot gegevens door in aanmerking komende partijen alsook consumenten en degenen aan wie zij toestemming geven, om de respectieve bepalingen (artikelen 23 en 24) van de elektriciteitsrichtlijn effectief in werking te stellen.

4. Detailhandelsmarkten: gereguleerde prijzen

De Commissie is ingenomen met de toezegging van België om te voldoen aan artikel 5 van de elektriciteitsrichtlijn. Bovendien merkt de Commissie op dat het overheidsingrijpen in de prijzen dat in België wordt toegepast onder artikel 5, leden 3 tot en met 5, van de elektriciteitsrichtlijn valt, aangezien het gaat om overheidsingrijpen in de prijsstelling voor de levering van elektriciteit aan energiearme of kwetsbare afnemers. De Commissie wenst de

aandacht van België met name te vestigen op artikel 5, lid 4, onder d), betreffende de beperkte duur en op de desbetreffende jurisprudentie⁵. Voorts is in artikel 5, lid 5, van de elektriciteitsrichtlijn bepaald dat lidstaten die dergelijke ingrepen in de prijsstelling toepassen ook artikel 3, lid 3, onder d), en artikel 24 van Verordening (EU) 2018/1999⁶ moeten naleven, ongeacht of de lidstaat in kwestie een aanzienlijk aantal huishoudens heeft dat kampt met energiearmoede. De desbetreffende bepalingen vereisen dat de lidstaten een indicatief streefcijfer vaststellen om de energiearmoede terug te dringen en beleidslijnen en maatregelen vaststellen om energiearmoede aan te pakken, en daarover verslag uitbrengen in hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatvoortgangverslag.

IV. CONCLUSIE

Overeenkomstig artikel 20, lid 5, van de elektriciteitsverordening vraagt de Commissie België zijn uitvoeringsplan te wijzigen en daarbij zo veel mogelijk rekening houden met de bovenstaande opmerkingen van de Commissie. België wordt verzocht zijn gewijzigde plan binnen drie maanden te publiceren en de Commissie daarvan in kennis te stellen.

Overeenkomstig artikel 20, lid 6, van de elektriciteitsverordening moet België toezicht houden op de toepassing van zijn uitvoeringsplan, de resultaten van het toezicht in een jaarverslag publiceren en dat verslag bij de Commissie indienen. België wordt verzocht in dit verslag toe te lichten of en in hoeverre de markthervormingen volgens het geplande tijdschema zijn uitgevoerd, en indien zulks niet het geval is dat te motiveren.

Het standpunt van de Commissie over deze specifieke kennisgeving doet geen afbreuk aan haar standpunt over de verenigbaarheid van nationale uitvoeringsmaatregelen met het EU-recht.

⁵ Zaak C-265/08, *Federutility*, punt 35: “In eerste plaats dient een dergelijke interventie te worden beperkt, wat de duur ervan betreft, tot hetgeen strikt noodzakelijk is ter verwezenlijking van het erdoor nagestreefde doel [...]. In dit verband volstaat het feit dat het betrokken nationale recht vermeldt dat de interventie tijdelijk is, op zich niet om te concluderen dat deze maatregel vanuit het oogpunt van de duur ervan evenredig zou zijn. [...] De verwijzende rechterlijke instantie zal dienaangaande moeten onderzoeken of – en in welke mate – het bestuur ingevolge het toepasselijke nationale recht op gezette tijden met korte tussenpozen de noodzaak en de modaliteiten van zijn interventie opnieuw dient te beoordelen, rekening houdend met de ontwikkeling van de gasector.”

⁶ Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 1).

De Commissie zal dit document op haar website bekendmaken. De Commissie beschouwt de hierin vervatte inlichtingen niet als vertrouwelijke informatie. Als België van mening is dat dit document overeenkomstig de nationale en EU-regels inzake de vertrouwelijkheid van bedrijfsinformatie vertrouwelijke informatie bevat die zij voorafgaand aan de publicatie wil laten schrappen, wordt België verzocht de Commissie binnen tien werkdagen na ontvangst van deze brief hiervan in kennis te stellen.

Gedaan te Brussel, 30.4.2020

Voor de Commissie
Kadri SIMSON
Lid van de Commissie

